

KIHNU PÄRIMUSKOOLI PÄRIMUSMUUSIKA ÕPPEKAVA

I EESMÄRGID

Pärimusmuusika õppekava eesmärgiks on võimaldada õppureil kihnu ja laiemalt eesti pärimusmuusika praktiseerimisoskuste ja teoreetiliste põhiteadmiste omandamist.

Õpetuse eesmärgiks on

- õppida tundma oma muusikalist emakeelt
- edendada vaba musitseerimise vorme, kasutades traditsioonilisest kultuurist tuntud loomingulisi võtteid
- anda jätku aktiivsele muusikalisele eluviisile
- tõsta Kihnu omakultuuri kvaliteeti

II ÕPPEKAVA ÜLESEHITUS

1. Pärimusmuusika pilliõpet on võimalik õppida põhiõppes, tsükliõppes ja vabaõppes.

2. Vabaõpe on individuaalõpe, mille õppekava koostatakse lähtudes lapse võimetest ja võimalustest. Vabaõppes võivad osaleda ka täiskasvanud.

3. Tsükliõpe toimub pillilaagrite ja pilliõppepäevade raames.

4. Põhiõpe on tasemeõpe ja on jaotatud kaheks tasemeks¹:

I tase (1., 2., 3. ja 4. aasta) ja **II tase** (5. ja 6. aasta), mille eesmärgiks on ühtlustada erialade vahelisi nõudmisi samal tasemel ja seostada põhiaineid (*eriala, koosmäng*) kogu programmi ulatuses tugiainetega (*pärimusmuusika lugu*).

5. II taseme lõppedes on võimalus jätkata õpinguid lisa-aastatel.

6. Tasemed võib sooritada ka lühema ajaga. Kui taseme sooritamiseks kulub rohkem kui 1 lisa-aasta, suunatakse õpilane põhiõppesest vabaõppesse.

7. Tasemete üldised põhimõtted:

I tasemel saavutab õpilane elementaarse mänguoskuse:

- oskab pillil hääli tekitada
- kasutab kõiki mängus kasutatavaid sõrmi kogu diatoonilise skaala ulatuses, k.a. mõningad kromaatilised astmed
- oskab elementaarsel tasemel koordineerida käte omavahelist tööd
- valdab põhitehnikat
- oskab oma pilli iseseisvalt häälestada või mängukorda seada
- oskab kuulmise järgi mängida lihtsaid viise

II tasemel saavutab õpilane sujuva mänguoskuse ja omandab muusikalised ning pärimuskultuuri alased algteadmised:

- pillikeskse mängutehnika põhialuste arendamine
- pärimusmuusika tähtsamate võtete, oskuste ja stiilivõtete arendamine
- harmoonia põhialustega tutvumine erialas, nooditundmises ja eriti koosmängus
- improviseerimisoskuste arendamine
- repertuaari põhiosaks on Kihnu pärimuslikud pilli- ja tantsulood
- suurem rõhk on õpilase oma meeldumuste ja valikute toetamisel

¹ Pärimusmuusika viiuli põhiõppes võimalik ka eelõpe (1-2 aastat).

III ÕPPEAINETE LOETELU JA TUNNIJAOTUSKAVA

Õppeained	I tase				II tase	
	1. aasta	2. aasta	3. aasta	4. aasta	1. aasta	2. aasta
Eriala	1	1	1	1	1	1
Koosmäng	Tsükliõpe					

IV ÕPPEAINETE KIRJELDUSED

1. Eriala

- 1.1** *Eriala* aine eesmärgiks on võimaldada õpilasele põhioskuste omandamist iseseisvaks musitseerimiseks pärimusmuusika alal.
- 1.2** Erialapillideks on: *pärimusmuusika viiul, pärimusmuusika akordion, pärimusmuusika lööts ja pärimusmuusika kitarr.*
- 1.3** Õppeaine maht 1 tund nädalas.

2. Koosmäng

- 2.1** *Koosmängu* aine eesmärgiks on anda koosmusitseerimise kogemus, toetada erialaaines tehtud tööd ja luua alus iseseisvaks osalemiseks pärimusmuusikaalases tegevuses.
- 2.2** Koosmängu harjutatakse periooditi vastavalt vajadusele (tsükliõpe).

V ÕPETUSE METOODILISED PÕHIALUSED

- 1.** Pärimusmuusika õpetuse põhiliseks tegevusaluseks on kuulamisele, matkimisele ja mälule toetuv meetod. See tagab õpilase otsese kontakti talle kõlava muusikalise materjaliga.
- 2.** II tasemel tutvub õpilane nooditundmise süsteemiga, noodiõpetus toimub tähtnimetustega.
- 3.** Nooditundmisest olenemata jääb noodikiri toetavaks õppematerjaliks. Esmaseks õpetuse meetodiks jääb ka II tasemel kuulmisele ja mälule toetuv meetod.

VI LISAKOHUSTUSED

1. Osavõtt pillilaagritest

2. Osalemine ja esinemine erinevatel üritustel Kihnus

- 2.1** Pärimuskultuuri üritustel (Kihnu Mere Pidu, Kihnu Viulifestival, pärimuskultuuri üritused Metsamaal jt).
- 2.2** Muudel üritustel (emadepäev, jõulukontsert).

VII SOORITUSED

1. Iga õppeaasta lõpus toimub kevadkontsert, kus on osalemine kohustuslik.

2. Tasemete läbimine

2.1 I taseme lõpus valmistab õpilane ette 10-minutilise kava, kus esineb nii üksikui ka kaasõpilaste või õpetajatega. Sooritust hindab hindamiskomisjon.

2.2 II taseme lõpus valmistab õpilane ette 15-minutilise kava, kus esineb nii üksikui ka kaasõpilaste või õpetajatega. Sooritust hindab hindamiskomisjon.

VIII AINEKAVAD

PÄRIMUSMUUSIKA AKORDION

Maht tundides: 1 individuaaltund nädalas (45 minutit)

Õpetuse eesmärgid:

- Lähtudes õpilase muusikalistest eeldustest, omandada läbi pärimusmuusika elementaarsed akordionimängu oskused.
- Arendada õpilase isiklikku musitseerimiskogemust ja loovust.
- Vastavalt õpilase individuaalsele muusikalisele arengule ning taotlustele anda nii teoreetilised kui ka praktilised taustateadmised aktiivseks pärimusmuusikaalaseks harrastustegevuseks.

I TASE

1. Üldiseloostus

Akordionimängu on soovitatav alustada 7-8 aastaselt:

- akordionimängu muusikalise ja tehnilise põhja loomine
- kuulmise ja õpetaja ettemängimise järgi musitseerimise arendamine
- algteadmiste andmine eesti pärimuskultuurist
- harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil
- tutvumine ansamblimängu alustega

2. Programm

Õpingud ja iseseisev harjutamine:

- kuulmise järgi musitseerimine (lihtsamad Kihnu laulud ja pillilood)
- erinevad Kihnu tantsulood (ka labajalg ja reilender)
- mängutehnika harjutused
- lihtsad saateülesanded (mängimine koos bassidega)
- koosmusitseerimine nii õpetaja kui ka kaasõpilastega

3. Mängutehnilised oskused

- pingevaba istumine, instrumendi ja käte asend musitseerimisel
- löötsa juhtimine, tooni tekitamine ja kujundamine ning töö löötsavahetusega
- meloodiat mängivad kõik viis sõrme
- mängutehnika arendamine, kätevaheliste töö koordineerimine

4. Muusikalised oskused

- algteadmised fraseerimisest, tempost ja dünaamikast
- algteadmised erinevate lugude tüüpidest: labajalg, polka, reilender jne. ja nende kasutamisest eesti pärimusmuusikas
- enese kuulamise oskuse arendamine
- kuulmise järgi musitseerimise harjutamine

5. Mõisted

- *meloodia, saade*
- *harmooniline saade: T, S ja D funktsioonid ja nende kasutamine saate kujundamisel*
- *rahvalaul, pärimustants, lugude tüübid eesti pärimusmuusikas (vals, labajalg, polka, reilender)*
- *rütm, meetrum, taktimõõt*
- *2-ja 3-osaline meetrum*
- *motiiv, fraas, läbimäng*
- *strijhid: legato, staccato, non-legato*
- *fraseerimine, dünaamika, tempo*
- *helistik*

6. Oskused taseme lõpul

Õpilane:

- valdab pilli arvestataval algelisel tasemel
- suudab musitseerida koos teiste kaasõpilastega
- on võimeline omandama repertuaari kuulmise järgi
- alustab lugu kinnise lõõtsaga
- sooritab lõõtsavahetused kas enne või peale nooti, mitte noodi peal, vabalt valitud perioodi järgides
- mängib meloodiat kõigi viie sõrmega
- oskab mängida lihtsamaid kihnu pilli- ja tantsulugusid
- mängib lugusid C, G, D, A ja F duurides ja soovitavalt mõnda lihtsamat lugu ka a ja e mollis koos kätega legaatos ja non-legaatos

7. Lisaülesanded

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Metsamaal
- osavõtt pillilaaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus

- kontsertide külastamine, muljete vahetamine
- arhiivisalvestuste kuulamine ja analüüsimine koos õpetajaga

8. Repertuaarinäited

- Rootsiküla polka
- Savikoja venelane
- Leedu tants
- Aleksandra valss
- Ut-ut-ut, tule meile (labajalg)
- Koduküla metsad
- Üle aasade

II TASE

1. Üldiseloostus

Arendatakse nii tehnilisi kui ka muusikalisi oskusi:

- kuulmise järgi musitseerimist
- improviseerimist ja varieerimist nii saate kui ka meloodia mängimisel
- mängimist solistina, ansamblis ja ka tantsuks
- lihtsamate lugude noodi järgi mängimist (soovitavalt)

2. Programm

Õpingud ja iseseisev töö sisaldavad:

- kuulmise järgi musitseerimist
- erineva karakteriga muusikapalade mängimist pärimusmuusikas (eriti kihnu)
- mängutehnika harjutusi
- meloodiaga sobivate kaas-ja saatehäälte kujundamist ja kasutamist
- vastavalt õpilase arengule tantsuks mängimise praktikat
- koosmusitseerimist nii õpetaja kui ka kaasõpilastega
- erinevate arhiivisalvestustega tutvumist ja analüüsimist koos õpetajaga

3. Mängutehnilised oskused

Esimesel tasemel omandatud oskuste edasiarendamine:

- süvenemine pärimusmuusikale eriomasesse mängutehnikasse
- saate kujundamine
- tantsu saatmise harjutamine
- vahetusbassi kasutamine
- variatsioon ja improvisatsioon

- põhiduuride heliredelite ja kolmkõlade mängimine (soovitavalt koos bassidega)
- isikliku mängustiili harjutamine
- mängimine *legatos, staccatos, non-legatos*

4. Muusikalised oskused

- tutvutakse nii teoorias kui ka praktikas II taseme programmis loetletud mõistetega ja korratakse I taseme programmis loetletud mõisteid
- noodimaterjali kasutamine lisaks kuuldelisele lugude omandamisele

5. Lisaülesanded

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine
- arhiivisalvestuste kuulamine ja analüüsimine koos õpetajaga

6. Mõisted

- *helilaad*
- *iseseisev saatehää*
- *vahetusbass*
- *heliredel, kolmkõla*
- *variatsioon ja improvisatsioon*

7. Oskused taseme lõpul

Õpilane:

- valdab instrumenti heal tasemel
- suudab musitseerida erinevate koosseisudega ansamblites
- on võimeline omandama repertuaari kuulmise järgi ja soovitavalt ka noodimaterjali kasutades
- on omandanud varieerimisoskuse ja kasutab erinevaid kaunistusvõtteid
- oskab mängida Kihnu traditsioonilisi pillilugusid ja saata kihnu tantse
- mängib lugusid C, G, D, A, F, B ja Es duurides ja soovitavalt lihtsamaid lugusid ka a, e, d ja g mollides koos kätega staccatos ja legatos (alustada kinnise lõõtsaga)
- mängib lugusid erinevates tempodes

- oskab esineda enesekindlalt ja korrektselt nii kontserdilaval kui ka tantsusaatjana
- oskab oma mängus kasutada erinevaid tämbreid, rütme, kooskõlasid
- on suuteline analüüsima nii enda kui ka teiste mängu

8. Repertuaarinäited:

- Kolmepaari
- Kihnumua
- Sõrmõlugu
- Krakovjakk
- Reilender
- Tuuline kihnu rand
- Voorimees

Õppematerjalid:

- Kumpan.K. 2008. Laste lauluvihk
- Kumpan.K. 2008. Nuõrdõ lauluvihk
- Kumpan.K. 2008 Naistõ lauluvihk
- Kumpan.K. 2009. Kihnu pillilugude vihk
- Rüütel.I. 2009. Kihnu tantsulood

PÄRIMUSMUUSIKA VIIUL

Maht tundides: 1 individuaaltund nädalas (45 minutit)

Õpetuse eesmärgid

Õppe eesmärgiks on omandada pärimusliku viiulimängustraditsiooni abil musitseerimiseks vajalikud tehnilised baasvõtted ja muusikalised oskused. Samuti arendada õpilase isiklikku musitseerimiskogemust ja loovust.

I TASE

1. Üldiseloostus

- Pilli- ja poognahoiu harjutamine
- Pillimängu baastehnika õppimine
- Pärimusmuusika repertuaari omandamine traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu jäljendamine, mälule toetumine) abil.
- Repertuaariks on peamiselt kihnu pärimusmuusika – laulud (regilaul, riimiline rahvalaul), mängulaulud ja lihtsamad pillilood (polka, valss, reinlender).

2. Programm

Õpingud ja iseseisev harjutamine:

- viiuli- ja poognahoid
- tooni tekitamine *pizzocatos* ja poognaga
- vasaku käe mänguvõtted esimeses positsioonis
- kahe käe vaheline koordineerimine
- poognakäe kasutamine (keelte "tasemed" ja vahetus).
- pika ja lühikese poognatõmbe harjutamine
- poogna kasutamine topeltkeeltel ehk paarikutes
- laulmine ja lugude õppimine traditsioonilisel meetodil
- muusikataju arendamine: heli ning selle omadused
- vormitaju arendamine: läbimäng, osad
- paaris- ja kolmeosalise meetrumi tajumine ja mängimine: 2/4, 3/8 ja 4/4 taktimõõdud, rütmiharjutused
- tehniliste ja muusikaliste oskuste arendamise harjutused
- koosmusitseerimine õpetajaga ja erialapilli rühmas nii unisoonis kui saatepilli(de)ga, oma mängu sobitamine rühma kõlapilti
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja helisalvestustelt, arutlus õpetajaga
- pilli hooldamine ja häälestamise harjutamine
- füüsiliste harjutuste tegemine - teha õpetaja juhendamisel viiuli mängimisele kasuks tulevaid ning viiuli mängimise käigus tekkida

- võivate vigastuste ennetamist soosivaid füüsilisi harjutusi
- mängutehnika harjutused

3. Mõisted

- pilli ja poogna osade nimetused
- heliaste, terve ja pooltoon
- duur ja moll
- paarikutega mängimine ehk topeltkeeleline mänguviis
- vormiosad: läbimäng, osad, fraas, motiiv
- koosmängu terminid: duo/duett ja trio ning nende rahvapärased nimetused; ansambel ja pillikoor
- regilaul, riimiline laul, mängulaul
- polka, valss, reinlender

4. Oskused

Õpilane:

- kasutab mängus kõiki vasaku käe sõrmi esimeses positsioonis. Kasutab poognat erinevate strihhidega. Kahe käe vaheline koordineatsioon on antud taseme oskuste juures sujuv
- omandab lugusid kuuldeliselt
- tunneb musitseerimiseks ja muusika tajumiseks vajalikke mõisteid
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga või teiste mängijatega, saatega või ilma
- oskab pilli hooldada
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisategevuslikud ülesanded

5. Lisategevused

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Kihnus, Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine
- arhiivisalvestuste kuulamine ja analüüsimine koos õpetajaga

6. Repertuaarinäited

- Savikoja venelane
- Ut-ut-ut, tule meile (labajalg)
- Leedu tants
- Aleksandra valss
- Ut-ut-ut, tule meile (labajalg)
- Üle aasade
- Tõmba-Jüri
- Väike poisilutikas
- All orgus
- Siis purjutõss oli meitel lust

II TASE

1. Üldiseloostus

- Õpilane mängib pilli heal tasemel, musitseerib koos teistega, omandab pillilugusid kuulmise järgi, oskab luua kaashääli ning varieerida.
- Pärimusmuusika repertuaar omandatakse traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu jäljendamine, mälule toetumine) abil.
- Repertuaariks on peamiselt kihnu pärimusmuusika – laulud ja pillilood (polka, valss, reinlender, labajalavalss). Tutvutakse eesti ja teiste maade pärimusliku viiulirepertuaariga.
- Jätkub pillimängutehnika arendamine.
- Loovuse arendamine improviseerimis- ja saateülesannete kaudu.

2. Programm

Lisaks eelneva taseme mängutehnikale ja oskustele:

- eesti pärimuslik viiulirepertuaar (näiteks: labajalavalss, mitmeosaline polka)
- funktsionaalharmoonia õppimine kuulduliselt: I (toonika), IV (subdominant), V (dominant)
- rütmivältuste tundmine (pikk lõpunoot, neljandik-, kaheksandik- ja kuueteistkümnendikvältused) ja mängimine
- tutvumine teiste rahvaste pärimusliku viiulirepertuaariga (näiteks: lihtsamakoeline *polska, reel, hornpipe*)
- kuni kolme võtmemärgiga helistike mängimine duuris ja mollis
- tutvumine noodkirjaga
- rahvapärase viiulimängu tooni tekitamine
- rahvapäraste muusikaliste kaunistuste kasutamine strihhid (*non legato, legato, staccato, portato*)
- topeltnootide mängimine
- kaashääle loomine kuulmise ehk nn. “kõrva” järgi
- improviseerimise harjutamine

- lihtsamate lugude transponeerimine nii sama mänguvõtte (teisel keelel) kui ka õpitud helistike piirides
- vormiosad: lause, fraas, motiiv
- dünaamiliste väljendusvahendite *piano* ja *forte* kasutamine
- musitseerimine ansambelis (orkestris)
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja helisalvestustelt, sealhulgas ka arhiivsalvestustelt, arutlus õpetajaga

3. Mõisted

- *non legato, legato, staccato, portato*
- helistik
- helikõrguste tähtnimetused (a, b, c, d, e, f, g) ja nende astmete asukoht pillil
- harmoonilised põhifunktsioonid: I ehk toonika, IV ehk subdominant, V ehk dominant
- akord (kolmkõla, septakord)
- topeltnoot
- burdoon
- Kaashääl
- saatepartii: sekunda-tüüpi mängimisviis
- eellöök
- rahvapärased viiulimuusika kaunistused
- dünaamika: *piano* ja *forte*
- vormiosad: lause, fraas, motiiv
- transponeerimine

4. Oskused

Õpilane:

- tunneb kihnu ja laiemalt eesti pärimusmuusika repertuaarist pärit olevaid tantsulugusid ning oskab kasutada neis rahvapärast tooni, lihtsamaid topeltnoote ja kaunistusvõtteid. On tutvunud ka muude maade jõukohase pärimusliku viiulirepertuaariga
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali
- orienteerub ainekavas toodud mõistetes
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga ja ansambelis/orkestris, mängida tantsuks
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisategevuslikud ülesanded

5. Lisategevused

- tantsuks mängimine nii üksi kui mitmekesi
- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas

- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine
- arhiivisalvestuste kuulamine ja analüüsimine koos õpetajaga

6. Repertuaarinäited

- Kolmepaari
- Kihnumua
- Sõrmõlugu
- Krakovjakk
- Subota
- Lõolugu
- Kalamies
- Kingu valss

Õppematerjalid:

- Kumpan.K. 2008. Laste laaluvihk
- Kumpan.K. 2008. Nuõrdõ laaluvihk
- Kumpan.K. 2008 Naistõ laaluvihk
- Kumpan.K. 2009. Kihnu pillilugude vihk
- Rüütel.I. 2009. Kihnu tantsulood

KITARR

Maht tundides: Tsükliõpe laagrites ja pilliõppepäevadel.

Õpetuse eesmärgid

Õppe eesmärgiks on omandada pärimusliku pillimängustraditsiooni abil musitseerimiseks vajalikud tehnilised baasvõtted ja muusikalised oskused. Samuti arendada õpilase isiklikku musitseerimiskogemust ja loovust.

I TASE

1. Üldiseloostus

- Pilli-, käe- ja mediaatorihoiu harjutamine.
- Pillimängu baastehnika õppimine.
- Pärimusmuusika repertuaari omandamine traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu jäljendamine, mälule toetumine) abil.
- Repertuaariks on peamiselt kihnu pärimusmuusika – laulud (regilaul, riimiline rahvalaul), mängulaulud ja lihtsamad pillilood (polka, valss, reinlender).

2. Programm

- kitari, keha, käte ja mediaatori hoidmine,
- tooni tekitamine parema käe sõrmede või mediaatoriga,
- vasaku käe plastika arendamine,
- kahe käe vaheline koordineerimine,
- parema käe kasutamine (keelte "tasemed" ja vahetus),
- laulmine ja lugude õppimine traditsioonilisel meetodil,
- muusikataju arendamine: heli ning selle omadused
- vormitaju arendamine: läbimäng, osad,
- paaris- ja kolmeosalise meetri tajumine ja mängimine: 2/4, 3/8 ja 4/4 taktimõõdud,
- tehniliste ja muusikaliste oskuste arendamise harjutused,
- funktsionaalharmoonia õppimine kuuldeliselt: I (toonika), IV (subdominant), V (dominant)
- helistike mängimine duuris ja mollis,
- koosmuitseerimine õpetajaga ja erialapilli rühmas nii unisoonis kui,saatepilli(de)ga, oma mängu sobitamine rühma kõlapilti
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja helisalvestustelt, arutlus õpetajaga
- pilli hooldamine ja häälestamise harjutamine.

3. Mõisted

- pilli osade nimetused
- heliaste, terve ja pooltoon,
- põhitoon, juhttoon, subdominant, dominant,
- duur ja moll,
- burdoon,
- vormiosad: läbimäng, osad, fraas, motiiv,
- koosmängu terminid: duo/duett ja trio ning nende rahvapärased nimetused; ansambel ja pillikoor,
- regilaul, riimiline laul, mängulaul,
- polka, valss, reinlender,
- harmoonilised põhifunktsioonid: I ehk toonika, IV ehk subdominant, V ehk dominant

4. Oskused

Õpilane:

- kasutab mängus kõiki vasaku käe sõrmi. Kasutab paremat kätt erinevate strihhidega. Kahe käe vaheline koordineerimine on antud taseme oskuste juures sujuv
- omandab lugusid kuulduliselt ja orienteerub lugude ülesmärkimise viisis,
- tunneb musitseerimiseks, muusika tajumiseks ja ülesmärkimiseks vajalikke mõisteid,
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali,
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga või teiste mängijatega, saatel või ilma,
- oskab pilli hooldada ja häälestada,
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisategevuslikud ülesanded

5. Lisategevused

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Kihnus, Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine

II TASE

1. Üldisloomustus

- Õpilane mängib pilli heal tasemel, musitseerib koos teistega, omandab pillilugusid kuulmise järgi, oskab luua kaashääli ning varieerida.
- Pärimusmuusika repertuaar omandatakse traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu jäljendamine, mälule toetumine) abil. Sellele lisandub absoluutse nooditundmise süsteemi kasutamine.
- Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika – laulud ja pillilood (polka, valss, reinlender, labajalavalss). Tutvutakse teiste maade pärimusliku repertuaariga,
- Jätkub pillimängutehnika arendamine.
- Loovuse arendamine improviseerimis- ja saateülesannete kaudu.

2. Programm

Lisaks eelneva taseme mängutehnikale ja oskustele:

- eesti pärimuslik repertuaar (näiteks: labajalavalss/löss, mitmeosaline polka),
- tutvumine teiste rahvaste pärimusliku repertuaariga (näiteks: lihtsamakoeline *polska, reel, hornpipe*),
- improviseerimise ja lihtsama varieerimise harjutused,
- lihtsamate lugude transponeerimine nii sama mänguvõtte (teisel keelel), kui ka õpitud helistike piirides
- kuni kolme võtmemärgiga helistike mängimine duuris ja mollis,
- noodikirjaga tutvumine
- rahvapäraste muusikaliste kaunistuste kasutamine,
- süngoobi ja pide mängimine,
- improviseerimise harjutamine,
- vormiosad: lause, fraas, motiiv,
- vasaku käe mänguvõtted (sõrmestused) erinevates positsioonides,
- dünaamiliste väljendusvahendite *piano* ja *forte* kasutamine,
- musitseerimine ansambelis, orkestris
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja helisalvestustelt, sealhulgas ka arhiivsalvestustelt, arutlus õpetajaga.

3. Mõisted

- helikõrguste tähtnimetused (a, b, c, d, e, f, g) ja nende astmete asukoht pillil,
- alteratsioonimärgid (*diees, bemoll, bekarr*) ning kõrgendatud/madaldataud heliastmed ja nende nimetused,
- süngoop ja süngopeeritud noot
- kuueteistkümnendik-, kaheksandik-, neljandik- ehk veerandnoot, kahendik- ehk poolnoot, ühendik- ehk tervenoot; samade vältustega pausid,
- helistik
- akord(kolmkõla, septakord)
- kaashääli
- saatepartii: sekunda-tüüpi mängimisviis
- eellõök
- rahvapärased kaunistused

- dünaamika: *piano* ja *forte*
- labajalavalss
- vormiosad: lause, fraas, motiiv

4. Oskused

Õpilane:

- tunneb eesti pärimusmuusika repertuaarist pärit olevaid tantsulugusid ning oskab kasutada neis rahvapärast tooni ja kaunistusvõtteid. On tutvunud ka muude maade jõukohase pärimusliku repertuaariga:
- on tutvunud ja kasutab sekunda mängimist ning loob kaashääli,
- tunneb noodikirja ja kasutab seda traditsioonilise õppemeetodi kõrval lugude omandamiseks.
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali,
- orienteerub ainekavas toodud mõistetes,
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga ja ansamblis,
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisategevuslikud ülesanded.

5. Lisategevused

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Kihnus, Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine

KOOSMÄNG

Maht: Tsükliõpe. Vastavalt vajadusele enne kontserte, pillilaagrites.

Õpetuse eesmärgid

Õppe eesmärgiks on anda õpilastele koosmängu kogemus, praktiseerida ja edasi arendada erialatundides omandatud oskusi. Harjutatakse pärimuslikes ansamblivormides musitseerimist, nauditava kõlapildi ja muusikalise kujundlikkuse loomist. Luuakse alus ka õpingutejärgsele muusikalisele eneseteostusele.

I TASE

Üldiseloomustus

- Õppetöö läbiviimiseks moodustatakse erinevatest pillidest koosnevad rühmad. Koosmusitseerimise tundides osalemise eelduseks on erialapilli valdamine vähemalt minimaalsel tasemel, õpilane peab oskama ka oma pilli mängukorda seada ja häälestada.
- Õpilane osaleb töös peamiselt oma erialapillil, aga ka lauldes ning lihtsamaid rütmipille mängides.

Programm

- Koosmängu tunni repertuaari kuuluvad I tasemel omandatud kihnu lood
- II tasemel õpitakse ka laiemalt eesti ja teiste rahvaste pillilugusid.
- Tunniprotsessis on soovitatav õpilase aktiivne kaasamine lugude muusikalisse kujundamisse ja lõpliku vormi viimistlemisse.
- Harmooniliste põhifunktsioonide taju arendamine ja mängimine
- Õppeprotsess toimub kuulmisele toetuva metoodika põhjal. Lugude ülesmärkimiseks võib kasutada skeeme ja tabulatuure, edaspidi ka noodikirja.

Oskused

Õpilane valdab järgmisi tegevusi:

- unisoonis ja oktaavunisoonis mängimine
- saatehääle mängimine
- ühtse tempo tajumine ja selles püsimine
- enese ja kaasmängijate kuulamine ansamblis
- koosmängu kõla ja dünaamika jälgimine, oma pilli kõlalise tasakaalu leidmine koosmängus
- meloodia kui ka saatehääle mängija roll ansamblis

Mõisted

- taktimõõt, rütm, tempo
- meloodia, saade, kaashääl
- harmoonia funktsioonid, akord, akordi põhikuju
- modulatsioon

Lisategevused

- esinemised
- võimalusel kontsertide külastamine ja arutelu
- muusika kuulamine helikandjatelt ja arutelu
- osavõtt pärimusmuusika õppelaagritest, festivalidest jne

Esinemiste kord

- avalik esinemine vähemalt kaks korda aastas (nt Kihnu Mere Pidu, emadepäev)
- taseme lõpus avalik esinemine 10 min. kestva kavaga

II TASE

Üldiseloostus

- Õppetöö läbiviimiseks moodustatakse erinevatest pillidest rühmad, eelduseks on pilli algtasemel mängutehnika valdamine.
- Õpilane osaleb töös peamiselt oma erialapillil ning lauldes, võib kasutada ka lisapilli.

Programm

- Koosmängu tunni repertuaaris on lood eesti, aga ka teiste rahvaste pärimusmuusikast.
- Õpilane osaleb aktiivselt lugude muusikalisel kujundamisel ja lõpliku vormi viimistlemisel.
- Õppeprotsess viiakse läbi valdavalt kuulmisele toetuva meetodika põhjal, kasutatakse ka noodikirja ning muid muusika ülesmärkimise võtteid (skeemid, akordimärgid jne). Innustatakse õpilase omaloomingulist initsiatiivi.

Oskused

Õpilane valdab järgnevaid tegevusi:

- burdooni mängimine
- harmoonia põhifunktsioonidele põhineva lihtsa kaashääle kujundamine ja mängimine
- kaanonis mängimine
- meloodia varieerimine
- pärimusliku tertsi- või kvintintervallilise kaashääle kasutamine
- funktsionaalsele harmooniale toetuva saatekujunduse ja kaashääle võtted
- sekunda kujundamine ja mängimine omal pillil ja koostöös mõne teise pilliga
- iseseisva saatehääle kujundamine
- erinevate pärimuspillide mänguvõtetest lähtuvate mängutehniliste strihhide kasutamine oma mängustiili kujundamisel ansamblis
- vormiosade kujundamine koosmusitseerimisel
- transponeerimine
- moduleerimine
- loo alustamine ja lõpetamine (eelmäng, lõpukäik jne.)
- lühikeste improviseerimisele põhinevate vormiosade harjutamine

Mõisted

- sekunda
- kaashäääl (meloodiat ja harmoonia funktsioone järgiv saatehäääl)
- iseseisev saatehäääl
- varieerimine, improviseerimine
- eelmäng
- lõpetus
- transponeerimine
- modulatsioon
- burdoon
- kaanon

Lisategevused

- tutvumine erinevate pärimusmuusika ansamblimängu koosseisuliste võimalustega CD-plaatide ja video vahendusel
- esinemised
- kontsertide ja festivalide külastamine ja arutelu
- osavõtt pärimusmuusika õppelaagritest

Esinemiste kord

- avalikud esinemised sõltuvalt kava pikkusest ja kontsertide eripärast nii tihti kui võimalik.
- taseme lõpus avalik esinemine 15 min kestva kavaga, kus iga õpilane saab ennast näidata nii meloodia kui ka saatepartii mängija rollis.

PÄRIMUSMUUSIKA LÕÕTS

Maht tundides: Tsükliõpe laagrites ja pilliõppepäevadel.

Õpetuse eesmärgid

Õppe eesmärgiks on õppida mängima erinevaid lõõtspillide tüüpe ja nende mängutehnikaid, samuti tunda eesti pärimusmuusikat, õppida selle kaudu muusikalisi oskusi ning arendada loovust.

Märkus:

Lõõtsapilli tüübid – teppo-lõõts, libliklõõts, 2-3-realist Euroopa päritolu pillid, karmoška.

Lõõtsa mängustiilid – Võru (näiteks: K. Kikas, A. Teppo, E. Lindmets, E. Koovit jt), seto (näiteks: K. Tero jt), Lääne-Eesti ja saarte mängustiilid; põhjamaade mängustiilid; muude maade (näiteks: Iiri, Prantsuse, Vene jm.)

I TASE

1. Üldiseloostus

- Õppe eesmärgiks on lõõtsa mängutehniliste baasoskuste omandamine ja pärimuskultuuri erinevate väljendusvormide ning nende tunnuste tundma õppimine.
- Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod).
- Oluline on harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil.

2. Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt uuemate rahvalauluviiside
- ja lihtsamate tantsulugude mängimine
- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- lihtsate saatevõtete tundmaõppimine
- improviseerimise ja varieerimise võtete tundmaõppimine ja harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste omandamine
- muusika kuulamine, eelkõige õpetaja esituses kui ka helisalvestistelt,
- analüüs õpetajaga
- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, selle kaudu kuulamisoskuse
- arendamine

3. Mängutehnilised oskused

- hea istumisasend, pingevaba lõõtsa hoidmine ja käte asend

- lõõtsa juhtimine, tooni tekitamine ja kujundamine, lõõtsa vahetus
- vasaku ja parema käe sõrmetehnika eraldi ja koos. Oskus kasutada vasaku käe nelja ja parema käe nelja (2 realisel lõõtsal viit) sõrme
- viisi ülesehituse ja vormi mõisted (heli, meloodiline liikumine, motiiv, fraas, osa ja läbimäng)
- 2- ja 3-osaline meetrum
- erinevad strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- algteadmised tempost, dünaamikast ja fraseerimisest

4. Mõisted

- pilli ehitus ja osad: kaaned, vahelõõts, nupulaud, õhuklapp, keeltepakud, kinnitus konks, keeled, keelte nahad,
- tantsumuusika (valss, polka, reinlender)
- meloodia, saade
- heli, meloodiline liikumine
- motiiv, fraas, osa ja läbimäng
- improviseerimine, varieerimine
- 2- ja 3-osaline meetrum
- strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- tempo, dünaamika ja fraseerimine

5. Oskused

- Õpilane valdab pilli elementaarsel tasemel.
- Oskab lihtsamaid pärimusmuusikapalu ja tunneb nende seost pärimuskultuuriga.
- Musitseerib nii üksi kui ka ansambli koosseisus.
- On tuttav varieerimise ja improviseerimise lihtsamate võtetega.

6. Lisategevused

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Kihnus, Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine

II TASE

1. Üldiseloostus

- Arendada lõõtsa mängutehnilisi oskusi, pärimuskultuuri tundmist ning esitusstiili elemente.
- Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga.

2. Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt tantsulugude (reinlender, valss, polka, labajalavalss, marss jm) mängimine
- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- saatevõtete harjutamine
- improviseerimise (näiteks: etteantud harmooniale viisi improviseerimine) ja rahvapärase varieerimise harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste täiendamine
- muusika kuulamine nii uutelt kui ka arhiivimaterjali salvestustelt, kuuldu analüüs õpetajaga
- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, enese ja kaasmängijate kuulamisoskuse arendamine

3. Mängutehnilised oskused

- eelmisel tasemel omandatud oskuste edasi arendamine
- funktsionaalharmoonilise (liblik-, 2-realise lõõtsa ning karmoskaga ka modaalse) saate kujundamine
- tantsu saatmise harjutamine
- vahetusbassi kasutamine
- heliredeli (põhiduuride) ja kolmkõlade mängimine kokku ja lahku lõõtsaga

4. Mõisted

- labajalavalss, marss
- vahetusbass
- heliredel, kolmkõla

5. Oskused

- valdab pilli heal tasemel
- oskab eesti pärimusliku tantsumuusika repertuaari, tunneb nende iseloomulikumaid tunnuseid ja saatekujundust
- oskab viisile kujundada saateharmoonia
- valdab pärimuslikke stiilivõtteid (tooni tekitamine, kaunistused, varieerimine jne)
- musitseerib nii üksi kui ka ansambli koosseisus
- oskab etteantud harmooniale improviseerida viisi

6. Lisategevused

- regulaarne iseseisev harjutamine vähemalt 20 minutit päevas
- vastavalt vajadusele mängimine üksi või koos kaasõpilastega erinevatel Kihnu üritustel
- vastavalt võimalustele osalemine erinevatel pärimuskultuuri üritustel
- osalemine pärimuskultuuri üritustel Kihnus, Metsamaal
- osavõtt pillilaagrist Manilaiul ja intensiivpilliõppepäevadest Kihnus
- kontsertide külastamine, muljete vahetamine